

Bild: www.colourbox.com | januari 2015

Detaljhandelns kunskaper om kemikalier i varor– fokus vardagsrummet

*Tillsynsprojekt i samarbete
mellan Malmö, Göteborg,
Helsingborg och Stockholm*

Detaljhandelns kunskaper om kemikalier i varor – fokus vardagsrummet

Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm

Sammanfattning

Miljöförvaltningarna i Göteborg, Stockholm, Malmö och Helsingborg samarbetar kring kemikalietillsynen med fokus på kemikalier i varor. Genom samarbetet får vi en samsyn och gör lika bedömningar, vi når en större andel aktörer och frågorna aktualiseras samtidigt i städerna. I den här rapporten presenterar vi resultatet från tillsynsprojektet "Detaljhandelns kunskaper om kemikalier i varor – fokus vardagsrummet".

Vi har besökt butiker som tillhandahåller varor som kan köpas för att användas i ett vardagsrum. Syftet med besöken har varit att öka butikernas kunskap om kemikalier i varor och om reglerna kring detta, och därigenom bidra till minskad risk för skada för hälsa och miljön. Syftet var också att kontrollera kunskapen om regler om kemikalier i varor och genom analyser få en uppfattning om det förekommer farliga kemikalier i varor som finns till försäljning. Projektet är delvis en fortsättning på tidigare projekt med tillsyn hos golv- och möbelbutiker. Denna gång har inriktningen varit varor av plast och konstläder. Ftalater och kortkedjiga klorparaffiner (SCCP) har analyserats. Urvalet har begränsats till varor som skulle kunna återfinnas i ett vardagsrum.

Inom ramen för projektets avgränsning (valda varor och valda analyser) är det endast en ämnesgrupp som är begränsad enligt gällande lagstiftning, trots att samtliga har farliga egenskaper. Barn och unga rör sig i vardagsrummet och kommer i kontakt med "vardagsrummets varor". Barn är extra känsliga för påverkan av kemikalier eftersom deras kroppar inte är färdigutvecklade. Om barn utsätts för samma mängd av ett ämne som en vuxen kan de ändå få i sig mer, eftersom de har tunnare hud och andas snabbare än en vuxen. Dessutom innebär barns särskilda beteende att de riskerar att utsättas för mer kemikalier än vuxna. Små barn brukar exempelvis utforska sin omgivning genom att smaka och suga på saker. Flertalet ftalater är löst bundna och migrerar från varan. De påträffas därför bland annat i damm i hemmiljön. Reglerna om kemikalier i varor finns främst i kemikalielagstiftningen Reach, men också i POP:s-förordningen.

Drygt en tredjedel av butikerna kände till att det finns regler för kemikalier i varor. De flesta butiker bedöms ha rutiner för hur de ska hantera frågor om kemikalier från kunder. Vi har låtit analysera utvalda varor i plast och konstläder avseende innehåll av ftalater och kortkedjiga klorparaffiner. Analysresultatet visar att det finns varor till försäljning i butik som innehåller särskilt farliga kemikalier.

Bakgrund

Storstadssamarbetet

Miljöförvaltningarna i Göteborg, Stockholm, Malmö och Helsingborg samarbetar kring kemikalietillsynen med fokus på kemikalier i varor. Tillsynen samordnas med Kemikalieinspektionen.

Genom samarbetet kan förvaltningarna samordna sina resurser och nå ett större antal aktörer i landet, vilket ger ett större genomslag. Samarbetet bidrar också till kunskapsutveckling. Vi har tagit fram gemensamma bedömningsgrunder och checklistor för att få likvärdig tillsyn. Vi har ett uttalat fokus på varor som barn och unga kan komma i kontakt med, och därmed direkt eller indirekt exponeras för farliga kemikalier.

Projektets syfte och mål

De huvudsakliga målen med projektet har varit att:

- öka butikernas kunskap om kemikalier i varor
- öka butikernas kunskap om lagstiftningen kring kemikalier i varor
- kontrollera butikernas rutiner för att minimera risken att farliga ämnen finns i varor de har till försäljning
- kontrollera butikernas rutiner för att uppfylla informationskravet i Reach
- genom stickprov analysera varor för att undersöka innehållet av ftalater och kortkedjiga klorparaffiner (SCCP).

Genom att informera om regler och kontrollera att gällande lagstiftning följs kan vi bidra till att minska spridningen av farliga kemikalier i varor och minska exponeringen av farliga kemikalier. Därmed minskar vi risken för skada på hälsa och miljön.

Projektet är till viss del en fortsättning på tidigare projekt som haft fokus på butiker som säljer golv och möbler. Dessa projekt genomfördes under 2011. Antalet butiker som säljer (plast)golv är begränsat i städerna och bedömningen är att de flesta golvbutiker har fått besök tidigare av förvaltningarna. I det nu genomförda projektet gjordes bedömningen att det skulle vara svårt att genom analyser kontrollera möbler. Kemikalieinspektionen genomförde dessutom en kontroll av möbeltyger under 2013 (*Material i inomhusmiljön 2 – möbeltextilier*), där varuprover analyserades. Man fann inga prover som innehöll dimetylfumarat (anitmögelmedel) eller azofärgämnen. Mot bakgrund av den rapporten och i dialog med Kemikalieinspektionen inriktades tillsynen i detta projekt istället på annan inredning och varor av plast och konstläder provtogs. Analyserna gjordes med avseende på ftalater och SCCP. Urvalet begränsades till att varan skulle kunna finnas i ett vardagsrum.

De flesta besök gjorde vi i butiker som tidigare inte fått besök. I några fall besökte vi också butiker och butikskedjor som tidigare har fått besök. Vår ambition är att besöka samtliga butiker som säljer samma typ av varor, dels för att sprida kunskap så brett som möjligt, och dels för att kontrollen ska vara och upplevas som rättvis.

Vilka ämnen letar vi efter och varför?

SCCP används som mjukgörare och flamskyddsmedel i plast och gummi, bland annat i konstläder. SCCP är mycket långlivade och bryts inte ned i naturen. De är skadliga för vattenlevande organismer och klassas som möjligt cancerogena. Användning av SCCP är förbjuden i varor enligt POPs-förordningen. De är de enda förbjudna ämnesgruppen som analyserats i projektet. SCCP finns även med på kandidatförteckningen i Reach. I en nyligen publicerad studie från Stockholms Universitet, Avdelningen för material- och miljökemi (*Stavmixrar för den svenska marknaden kan kontaminera egentillagad mat med klorparaffiner*) visade det sig att SCCP avges till maten ifrån åtta av tolv undersökta stavmixrar. För fem av stavmixrarna bedöms halterna vara höga.

Ftalater är samlingsnamnet på en grupp kemiska ämnen som är baserade på ämnet ftalsyra. Ftalater finns i flera olika varor av mjukplast, och är starkt förknippade med PVC-plaster.

PVC-plast kan innehålla upp till 50 procent mjukgörare. Ftalaterna DEHP, DBP och BBP kan påverka balansen av vissa hormoner i kroppen och skada fortplantningsförmågan. De klassificeras som reproduktionsstörande och är sedan 2007 förbjudna i leksaker och barnavårdsartiklar i halter över 0,1 procent. Av försiktighetsskäl är DINP, DIDP och DNOP förbjudna i halter över 0,1 procent i leksaker och barnavårdsartiklar som barn kan stoppa i munnen.

Inom ramen för projektets avgränsning (valda varor och valda analyser) är det alltså endast en ämnesgrupp som är begränsat enligt gällande lagstiftning, trots att samtliga har farliga egenskaper. Barn och unga rör sig i vardagsrummet och kommer i kontakt med ”vardagsrummets varor”. Barn är extra känsliga för påverkan av kemikalier eftersom deras kroppar inte är färdigutvecklade. Om barn utsätts för samma mängd av ett ämne som en vuxen kan de ändå få i sig mer, eftersom de har tunnare hud och andas snabbare än en vuxen. Dessutom innebär barns särskilda beteende att de riskerar att utsättas för mer kemikalier än vuxna. Små barn brukar exempelvis utforska sin omgivning genom att smaka och suga på saker. Flertalet ftalater är löst bundna och migrerar ut från varan. De påträffas därför bland annat i damm i hemmiljön.

Det finns ett informationskrav för elva olika ftalater som är upptagna på kandidatförteckningen i Reach. De har särskilt farliga egenskaper och bör undvikas med hänvisning till miljöbalkens försiktighets- och utbytesprincip. Det finns fler ämnen som branschen och butikerna måste säkerställa att de varor de säljer inte innehåller, men dessa har vi valt att inte göra några analyser på.

Regler om kemikalier

Reach - förordning (EG) nr 1907/2006

Bilaga XVII är en förteckning över ämnen som har sådana farliga egenskaper att användningen av dem har begränsats eller förbjudits. För inredningsdetaljer, som återfinns i ett vardagsrum, finns i dagsläget inga begränsningar för ftalater enligt Reach såvida varan inte räknas som en leksak. De kortkedjiga klorparaffinerna begränsas i annan lagstiftning, se nedan. Det finns fler ämnen som är begränsade, till exempel flamskyddsmedel (polybromerade bifenyler och oktabromdifenyleter), antimögelmedel dimetylfumarat (DMF) och färgämnen med farliga nedbrytningsprodukter, s.k. azofärgämnen.

Bilaga XIV är en förteckning över ämnen som är så farliga att tillstånd från EU kommissionen krävs för att få använda dem. Om ett ämne inte får tillstånd till något användningsområde blir det i princip förbjudet. Ftalaterna BBP, DBP, DIBP och DEHP finns med på bilaga XIV med slutdatum för användning utan tillstånd den 21 februari 2015. Det är viktigt att poängtera att detta gäller kemiska ämnen som används inom den europeiska marknaden och i varor tillverkade i Europa. Efter detta datum, kan dessa ämnen fortfarande finnas i importerade varor, som inte tillverkas i Europa. De begränsningar som finns i bilaga XVII och kravet på information gäller dock även importerade varor.

Artikel 59, Kandidatförteckningen är en lista över särskilt farliga ämnen, substances of very high concern (SVHC ämnen). Ämnena har egenskaper som kan medföra allvarliga effekter på människors hälsa och miljön. Listan uppdateras två gånger per år med nya ämnen av den europeiska kemikaliemyndigheten Echa. Ämnen på kandidatförteckningen kan också ha ytterligare regleringar, exempelvis haltbegränsningar i bilaga XVII. Från kandidatförteckningen lyfts ämnen upp till bilaga

XIV för tillståndsprövning. Ftalaterna (förutom DINP, DIDP, DNOP) och de kortkedjiga klorparaffinerna som vi låtit analysera finns med på kandidatförteckningen.

Artikel 33, informationsplikten innebär att återförsäljare i alla led, även butiker, ska lämna information om en vara innehåller ämne på kandidatförteckningen om halten överstiger 0,1 viktprocent. Informationen ska minst innehålla uppgift om ämnets namn. Information ska alltid lämnas vid överlåtelse till yrkesmässiga kunder. Konsumenter har rätt att på begäran få informationen inom 45 dagar.

Förordning (EG) nr 850/2004 - långlivade organiska föroreningar – POPs-förordningen

Förordningen förbjuder eller begränsar användningen av POPs ämnen (Persistent Organic Pollutants). SCCP finns med i bilaga 1 och får inte framställas, släppas ut på marknaden eller användas, varken för sig, i beredningar eller som beståndsdelar i artiklar.

Miljöbalken

De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalkens andra kapitel ställer krav på att den som bedriver en verksamhet är skyldig att skaffa sig den kunskap och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att skydda människors hälsa och miljön. Farliga kemikalier i varor och kemiska produkter ska bytas ut mot mindre farliga när det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Det finns också regler om att verksamheter ska ha bra egenkontroll.

Metod och genomförande

Före besöken

Vid planeringen av projektet hade vi en dialog med Kemikalieinspektionen. Före besöken informerades berörda branschorganisationer om den planerade tillsynen. Utvalda butiker kontaktades och till dessa skickades brev med information om tillsynen och faktablad från Kemikalieinspektionen om kemikalier i varor och märkning av kemiska produkter. Tid för besök bokades in med butikerna.

Tillsynsbesöken

Totalt besökte vi 29 möbel- och inredningsbutiker (sex st. i Helsingborg, sex st. i Malmö, elva st. i Stockholm och sex st. i Göteborg).

Göteborg	Helsingborg	Malmö	Stockholm
Till ditt hem	Ohlssons Möbler	Olsson & Gerthel	Livingstore
Mio	Fab Form	UddaTina	Furniturebox
A&Co Inredningshuset	Bali	Designorget	MILQ
Granit	IKEA	Lagerhouse	Alanza
Trademax	Living Room	Glashuset	Chilli
Solgläntan AB	Inredningsgalleriet	Ebbes butik	Artiklar
			Inside Möbler
			Rusta
			Coctail
			ÖoB
			Erdal of Sweden

Vi informerade butikerna om varors betydelse för diffus spridning av kemikalier och om lagstiftningen kring kemikalier i varor. En dialog fördes med butikerna om hur de kan bidra till att minska spridningen av farliga kemikalier. Vi ställde frågor om butikernas kunskap om gällande regler

och deras rutiner för att säkerställa att de varor de har till försäljning inte innehåller begränsade eller förbjudna ämnen, och vilka eventuella krav de ställer vid inköp. De fick också frågor om sin kännedom om informationsplikten, och vilka rutiner de har för att uppfylla informationskravet. I butiker med liten eller ingen kunskap alls lämnades ytterligare informationsmaterial.

För att kontrollera butikernas kunskap om, och rutiner för att uppfylla informationsplikten i Reach valde vi ut en till två varor i butiken. Vi bad butikerna redovisa den information de kunde få fram om varornas eventuella innehåll av kandidatämnen och/eller begränsade ellerförbjudna ämnen från sina leverantörer så snart som möjligt. I de flesta butiker köptes också en av varorna in för att skickas på analys till laboratoriet Eurofins - detta för att verifiera innehållet av utvalda ftalater och SCCP.

Efter besöken

Efter besöken skickade vi en inspektionsrapport till butikerna. Vi granskade den dokumentation som butikerna skickade in om de utvalda varorna och fick ibland begära kompletteringar. Efter att vi bearbetat och separerat varorna till homogena delar, skickade vi dem till laboratoriet Eurofins för analys. Analyserna bekostades av respektive miljönämnd.

Analyser

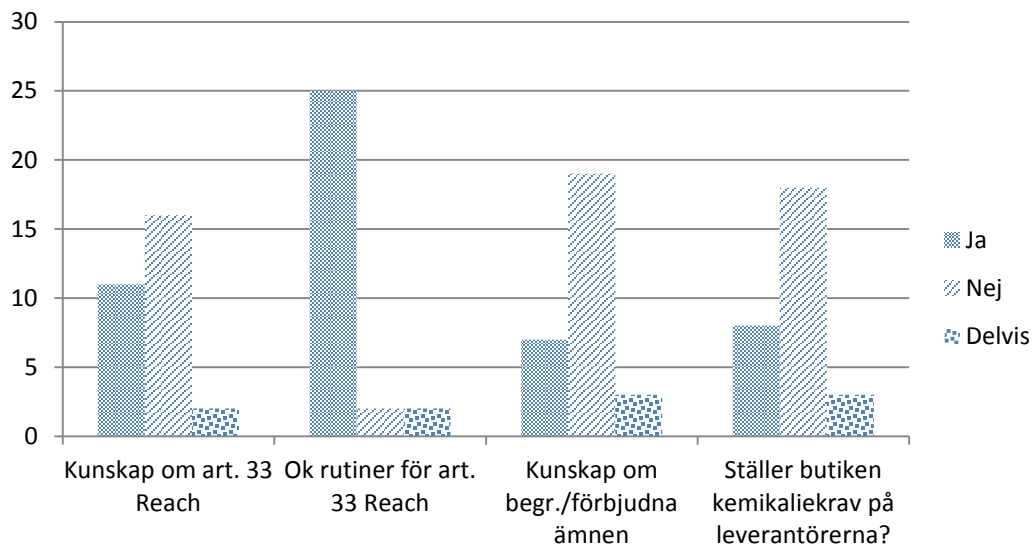
De utvalda varorna som var tillverkade av plast eller konstläder analyserades med avseende på ftalater och kortkedjiga klorparaffiner. Ämnena är reglerade i lagstiftning enligt nedanstående.

Ämnen/lagrum	Art. 33 (och Art. 59), Reach-förordningen, Kandidatlistan	Förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föroreningar (POPs)	Bil. XVII Reach, punkt 51, i leksaker och barnavårdsartiklar.	Bil. XVII Reach, punkt 52, i leksaker och barnavårdsartiklar som barn kan stoppa i munnen.
Alkaner, C10-13, klorerade (Kortkedjiga klorparaffiner SCCP , CAS: 85535-84-8)	X	X		
Diethylhexylphthalate (DEHP , CAS-nr: 117-81-7), Dibutylphthalate (DBP , CAS-nr: 84-74-2) Butylbenzylphthalate (BBP , CAS-nr: 85-68-7),	X		X	
Diisononylftalat (DINP CAS-nummer: 28553-12-0 och 68515-48-0), Diisodecylftalat (DIDP CAS-nummer 26761-40-0 och 68515-49-1, Di-n-oktylftalat (DNOP , CAS-nummer:				X
Diisobutylftalat (DIBP , CAS-nr: 84-69-5)	X			
Diisoheptylftalat (DIHP , CAS-nr: 71888-89-6)	X			
Di(heptyl, nonyl, undecyl)ftalat (DHNUP , CAS-nr: 68515-42-4)	X			
Di(2-metoxietyl)ftalat (CAS-nr: 117-82-8)	X			
Dihexylftalat, DHP CAS-nr: 84-75-3,	X			
Diisopentylphthalat, DIPP (CAS-nr 605-50-5)	X			
Dipentylftalat (DPP , CAS-nr131-18-0).	X			
N-pentyl-isopentyl-ftalat (CAS-nr 776297-69-9)	X			

Resultat

Checklistan

- 11 av 29 butiker bedöms ha kunskap om informationsplikten, artikel 33 i Reach.
- 25 av 29 butiker bedöms ha godtagbara rutiner för att uppfylla informationsplikten
- 7 av 29 butiker bedöms ha kunskap om begränsade eller förbjudna ämnen, hos tre av dessa finns kunskapen på huvudkontoret men inte i butiken. 19 butiker bedöms inte ha tillräcklig kunskap, och tre butiker har viss, men inte tillräcklig kunskap.
- 8 av 29 butiker anger att de ställer kemikaliekrav på sina leverantörer, i sex av dessa butiker är det huvudkontor som ställer krav. Två av de åtta butikerna följer upp kraven med egna tester (huvudkontorets ansvar). I fyra butiker vet man inte hur huvudkontoret hanterar uppföljningen.

Analys

24 varor/delar av varor analyserades avseende ftalater och kortkedjiga klorparaffiner.

- 5 av proverna innehöll SCCP
- 5 av proverna innehöll ftalaten DEHP som finns upptagen på kandidatförteckningen i halter över 0,1 %.
- 3 av proverna innehöll ämnen som finns upptagna på kandidatförteckningen men i halter under 0,1 %.
- 5 av proverna innehöll DINP och DIDP i relativt höga halter.

SCCP påvisades i halter mellan 200 – 6900 mg/kg. I de varor som innehöll DEHP varierade halterna mellan 9-17 %. DEHP återfanns i en sittpuff av konstläder, plastblommor, i ett kuddfodral av konstläder, i en börs och i en plastduk. Den högsta halten DINP var 32 % och hittades i ett möbeltyg av konstläder. Den högsta halten DIDP var 26 % och hittades i en plastmatta. DINP och DIDP är endast reglerat i leksaker som barn kan stoppa i munnen. De finns inte med på kandidatförteckningen.

Efterfrågad dokumentation om utvalda varor

Ingen av butikerna hade vid leverans av de utvalda varorna fått information av sina leverantörer om att de innehöll något ämne på kandidatförteckningen. I dokumentationen som butikerna efterfrågade av sina leverantörer framgick det i ett fall att en vara innehöll ämnen på kandidatförteckningen. I de butiker där vi efterfrågat information bedömer vi att sju butiker lämnade in tillräcklig dokumentation. Två butiker lämnade tillräcklig information om en av två utvalda varor, fem butiker lämnade delvis tillräcklig information och 13 butiker lämnade inte någon eller otillräcklig dokumentation. Två butiker har, av olika anledningar, exkluderats i denna del.

Uppföljning

Vi informerade butikerna om analysresultaten. De butiker som hade varor där analysen påvisat förbjudna SCCP: er informerade vi dem om detta. De uppmanades också att ta bort varorna från försäljning. Detta gjordes i samtliga fall. Butiker som inte bedömdes ha tillfredsställande rutiner/egenkontroll och där analyserna visar att lagstiftningen inte följs, kommer vi i första hand att efterfråga rutiner och redovisning av butikens egenkontroll. Alternativt förelägger vi direkt om att ta fram rutiner för sin egenkontroll avseende kemikalier i varor. Åtalsanmälan är aktuellt för de butiker som sålt varor med kortkedjiga klorparaffiner.

Diskussion

Kunskap i butikerna

Flera butiker känner till att det finns lagstiftning som gäller kemikalier i varor. Både vad gäller informationsplikten och begränsningar. Många hade också läst på inför besöket, men inte alla och vi hittade brister. Några var movilliga inställda till ett besök av tillsynsmyndigheten, tidsbrist angavs t.ex. som en orsak. Ofta litar butikerna på sina leverantörer, på att de har tillräcklig kunskap och att de följer reglerna. Ungefär en tredjedel av de besökta butikerna ställer muntliga eller skriftliga krav om kemikalieinnehåll på sina leverantörer. Några av de större kedjorna tar egna stickprov för kemikalieanalys och/eller begär in testrapporter. I de fall där vi hittade förhöjda halter av något ämne, har detta i majoriteten av fallen inte framgått av den dokumentation som butiken lämnat in till miljöförvaltningen. Resultatet visade att mindre än hälften av butikerna känner till informationsplikten, men vi bedömer att 25 av 29 butiker har godtagbara rutiner för att uppfylla informationsplikten. Vi bedömer att fler har godtagbara rutiner för att uppfylla informationsplikten än de som har kunskap om informationsplikten vilket beror på att butikerna ofta har som rutin att kontakta sina leverantörer oavsett vilka frågor kunderna har. Även de andra butikerna som vi har besökt i projektet bedöms ha fått ökad kunskap om kemikalier i varor och lagstiftningen. Kunskapen behövs för att säkerställa att de når upp till lagstiftningens krav och för att kunna jobba med substitution, det vill säga att farliga ämnen byts ut mot bättre alternativ. Vid inköp behöver butiken ställa rätt krav på leverantören så att risken att de i sin tur säljer varor som innehåller särskilt farliga kemikalier minskar. Några enstaka butiker har kommit mycket långt och har stor kunskap om lagstiftningen och risker med kemikalier i varor.

Skyldighet att lämna information

Butikerna har ofta rutiner för hur de hanterar frågor från kund och skulle kontakta leverantören av varan vid förfrågan om en vara. För att kontrollera hur det fungerar i praktiken efterfrågar vi information från butiken. I några fall hade vi haft svårt att få in rätt information om efterfrågade varor. De flesta butikerna försökte inte själva tolka informationen de fått från en leverantör och

butiken hade svårt att kritiskt granska inkommen dokumentation. I vissa fall fick vi dokumentation om den ena varan, men inte den andra. Om butiken fått information eller inte hade alltså mera att göra med vilken leverantör de har än hur butiken agerar. Vi ser i vissa fall dokumentation som är svårtolkad och irrelevant, som till exempel ett analysprotokoll som bara innehåller analys av en av de aktuella ftalaterna på kandidatförteckningen. Butikerna litade dock på sina leverantörer. En butik svarade att de förutsätter att leverantören har full koll på de varor som lämnas till butiken och att samtliga varor i butiken därmed följer gällande lagstiftning. En butik valde att gå längre än vad som krävs enligt artikel 33 och informerade på butikens hemsida om varor som innehåller ämnen på kandidatförteckningen i halter över 0,1 %. Det finns även butiker som säger att de inte ens tillåter ämnen från kandidatlistan och att det är reglerat i skriftligt avtal.

Krav på leverantörerna

Butiker i detaljhandeln har inte möjlighet att ta prover på alla varor eller begära information om varje vara de har till försäljning. Däremot kan butikerna ställa krav på sina leverantörer på att de varor de köper inte innehåller förbjudna, begränsade ämnen eller ämnen på kandidatförteckningen. De kan också ställa hårdare krav, t.ex. att varorna de köper in inte innehåller ämnen på SIN-listan från Chemsec, eller genom att ta fram egna förbudslistor för ämnen som inte får förekomma genom att tillämpa försiktighetsprincipen. En alternativ väg är att exkludera riskmaterial, som varor av PVC-material. Samtliga sätt att agera har redovisats för oss i detta projekt. Tillsynen innebär att många butiker tar kontakt med sina leverantörer och att kemikaliefrågorna aktualiseras i flera led.

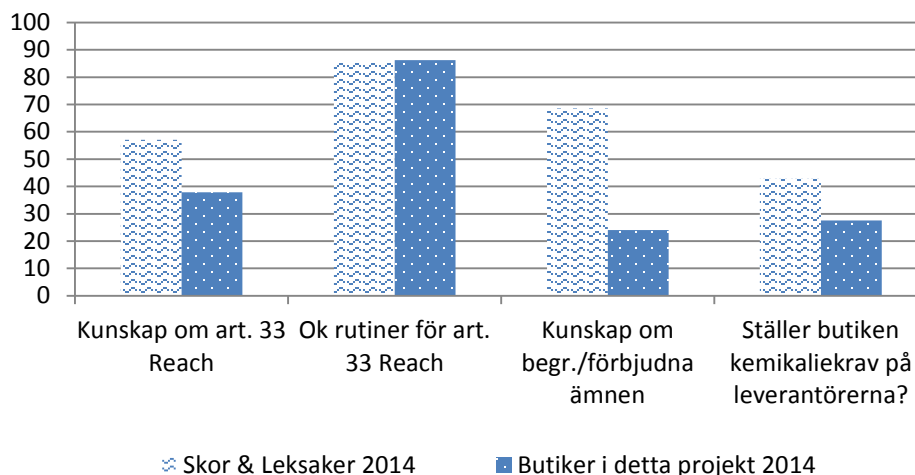
Egenkontroll och skriftliga rutiner

Som en del av sin egenkontroll enligt miljöbalken bör butikerna upprätta skriftliga rutiner för kemikaliarbetet. Till exempel för hur de ställer kemikaliekrav och hur de arbetar för att uppfylla informationsplikten. De butiker där analyserna av en vara visade på innehåll av förbjudet ämne eller ämne på kandidatförteckningen behöver se över sina rutiner. Om butiken, efter uppmaning om förbättring från miljöförvaltningen, inte kan redogöra för en förbättrad egenkontroll eller att bristerna kvarstår kan vi komma att förelägga dessa butiker att ta fram en plan för hur de ska arbeta framöver för att minimera risken att varor med hälso- och miljöfarliga ämnen säljs i butiken.

Jämförelse med andra projekt

Lagstiftning, tillsyn och bedömningsunderlag har ändrats över tid vilket försvårar jämförelser bakåt i tiden. Även tillfälligheter, såsom val av vara, leverantörernas kunskaper, vilka butiker som medverkar i projektet, storleken på butiken med mera påverkar resultat och jämförelser över tid. Med beaktande av att det finns felkällor enligt ovan, kan vi se vissa skillnader men också likheter i en jämförelse mellan detta projekt och föregående projekt 2014 (butiker som säljer skor och leksaker). Det vi ser är att

- butikernas rutiner för att hantera informationsplikten ligger på samma nivå i de båda projekten.
- kunskapen, dels om informationsplikten enligt artikel 33, dels om begränsningar är avsevärt lägre för butikerna i detta projekt.
- andelen butiker som ställer aktiva krav är lägre i detta projekt (28 % i jmf. med 43 %).

- Analyserna av de inköpta varorna som analyserades visar att vi hittade en högre andel SCCP i vardagsrumsvarorna i jämförelse med skor och leksaker (20 % i jmf. med 10 %). Det fanns även fler träffar av ämnen på kandidatförteckningen över gällande haltkrav i vardagsrumsvarorna (17 % i jmf. med 10 %). Det var dock färre kandidatämnen under gällande haltkrav (13 % jmf. med 38%) i detta projekt.

Slutsatser

Tillsynen på kemikalier i varor är viktig och vi gör skillnad med vår tillsyn: Farliga varor tas bort från försäljning, butiker får en ökad kunskap och tar ett större ansvar för att säkerställa att de inte tillhandahåller varor som innehåller farliga kemikalier. Vi upplyser butiken om vilka farliga kemikalier som kan finnas i varor och om vilka lagar som finns kring kemikalier i varor. Vi gör också butikerna uppmärksamma på vikten av att ställa krav på och frågar till sina leverantörer. Vi uppmärksammar dem också på den skyldighet de har att upplysa sina kunder om varors innehåll av särskilt farliga kemikalier.

Butiker kan ställa krav på sina leverantörer vad gäller varornas innehåll av begränsade och förbjudna ämnen. Butikerna kan också ställa mer långtgående krav på att varorna ska vara helt fria från ämnen på kandidatförteckningen och även ytterligare ämnen, till exempel genom att använda "SIN-list" från ChemSec eller genom att exkludera riskmaterial, som exempelvis PVC-plast. Kemikaliekraven bör helst följas upp genom exempelvis varuanalyser och efterfrågan på testrapporter. I detta projekt har vi sett att enskilda butiker kommit väldigt långt. Försiktighetsprincipen tillämpas och man ställer mer långtgående krav än gällande lagstiftning. Det ser vi som något mycket positivt.

I en jämförelse med föregående projekt där skobutiker och leksaksbutiker besöktes är kunskapen generellt sett lägre i detta projekt. Analysresultaten visar också att fler varor innehöll förbjudna klorparaffiner och fler ftalater (i halter > 0,1 %) som finns upptagna på kandidatlistan. En förklaring kan vara att både sko- och leksakshandeln har arbetat länge med dessa frågor. Även butikens storlek (antalet anställda) kan inverka då mindre butiker kan ha mindre resurser och tid att lägga på kunskapsinhämtning och kontroll. Det är dock inget legitimt skäl att åberopa bristande resurser eftersom lagstiftningen gäller alla.